

ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА СЪВЕТА ЗА ПАРТНЬОРСТВО КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ ПРЕЗ 2023 г.

Законовата регламентация на Съветът за партньорство действащ във вр. с § 23, ал.2 от ПЗР на ЗИД на КРБ (обн. ДВ, бр. 106/22.12.2023 г.), се съдържа в разпоредбата на чл.217, ал.3, ал.4 и ал.5 от ЗСВ. Алинея 5 вменява задължение на пленума на ВСС да разпише организацията и дейността му в наредба. С решение на Пленума на ВСС по протокол № 28/08.11.2018 г., т.39, е приета Наредба № 8 за организацията и дейността на Съвета за партньорство към Висшия съдебен съвет с направените по време на обсъждането корекции и е взето решение за обнародването ѝ в Държавен вестник. Наредбата е обнародвана в Държавен вестник, бр. 97/23.11.2018 г., изм. и доп., бр. 37 от 7.05.2019 г., доп., бр. 79 от 8.10.2019 г., изм. и доп., бр. 14 от 18.02.2022 г.

Съгласно чл.7, ал.1 от Наредба № 8 от 8 ноември 2018 г. за организацията и дейността на Съвета за партньорство към Висшия съдебен съвет, съставът на Съвета за партньорство се обновява на всеки две години, поради което с решение на пленума на ВСС по протокол № 30 от 30.10.2023 г. е открита нова процедура за попълване състава на Съвета за партньорство към ВСС. Заявления за участие от магистратите, нечленуващи в организациите по чл.217, ал.1 от ЗСВ, както и представителите на организациите, които защитават професионалните интереси на съдии, прокурори и следователи се подават в едномесечен срок, съгласно чл. 7, ал.3 във връзка с ал.1 от Наредба № 8 от 8 ноември 2018 г. за организацията и дейността на Съвета за партньорство към Висшия съдебен съвет.

С решение по протокол № 37 от заседание на пленума на Висшия съдебен съвет, проведено на 14.12.2023 г. е конституиран Съвет за партньорство към Висшия съдебен съвет със следния състав:

1.1. Членове на Висшия съдебен съвет.

- Вероника Имова – член на Висшия съдебен съвет;
- Евгени Иванов – член на Висшия съдебен съвет;
- Стефан Петров – член на Висшия съдебен съвет.

1.2. Представители на професионални организации по чл.217, ал.1 ЗСВ;

- Радина Карамфилова - Асоциация на българските административни съдии;
- Николай Кръстев - Камара на следователите в България;
- Даниела Ангелова - Асоциация на прокурорите в България;
- Даниела Попова - Българска съдийска асоциация.

1.3. Представители на магистрати, нечленуващи в професионални организации по чл.217, ал.1 ЗСВ.

- Деница Вълкова – съдия във Върховния касационен съд.

Съветът за партньорство към ВСС има за цел да осъществява диалог по всички въпроси, свързани с професионалните интереси на съдиите, прокурорите и следователите и да преодолее капсулирането на ВСС, като административен орган към редовите магистрати.

През 2023 г. Съветът за партньорство към ВСС е провел 3 редовни заседания, на които са обсъдени редица въпроси, от компетентността му.

На първото заседание на Съвета за партньорство към Висшия съдебен съвет, проведено на 07.04.2023 г., се обсъдиха следните теми от дневния ред, а именно:

1. Поглед върху съдийското самоуправление – равностойност и перспектива;
2. Правомощията на прокурора по Закона за съдебната власт да възлага проверки и ревизии при незаконосъобразни актове и действия и прилагане на мерки при установяване закононарушения от страна на изпълнителната власт, в контекста на конституционната им съвместимост с функцията по чл. 127, т.5 от Конституцията на Република България.

По първа точка членовете на СП към ВСС обсъдиха балансиран ли са правомощията на Общото събрание на съда и неговия административен ръководител и утвърждава ли съдийското самоуправление независимостта на съдиите и съдебната власт. Те единодушно подкрепиха съдийското самоуправление като заявиха, че се надяват то да се усъвършенства в посока на разширяване решаващия глас на съдиите при взимане на решенията от управленски характер.

В хода на дискусията се изразиха лични становища и мнения като се обединиха за това, че предимствата на законово регламентираното съдийско самоуправление гарантират повишаване на институционалната заинтересованост на съдиите като лична кауза. Но подчертаха няколко проблема, а именно, че в някои случаи мнението на ръководството не среща одобрение от съдиите, както и че тези от съдилища с по-голяма натовареност имат невъзможност да се запознаят с дневния ред за провеждане на Общото събрание. Коментирана бе и практиката на неучастие в Общите събрания и делегиране на упълномощаване на представители, вместо лично участие в тях, което е недостатък, влияещ върху легитимно формираната воля в процеса на взимане на решения.

1. След проведено гласуване с 7 гласа – „за“ и 0 гласа – „против“ се прие следното решение:

Подкрепяме позитивите при прилагане регулативната функция на института на съдийското самоуправление, както и тенденциите за нормативното му усъвършенстване за укрепване независимостта на съдебната власт.

По т. 2 членовете на СП към ВСС се обединиха в становище за съвместимост с Конституцията по темата за правомощията на прокурора да възлага проверки и ревизии при констатиране незаконосъобразни актове и действия от компетентните органи. Прокуратурата следи по повод превантивен и текущ контрол за законосъобразност на действията и актовете по образуваните дела и преписки, във връзка с жалби или по сигнали. Тези правомощия на Прокуратурата са конституционно закрепени и са конкретно регламентирани в ЗСВ и АПК. Средствата, чрез които Прокуратурата упражнява това свое правомощие са чрез извършване на проверки и ревизии, в резултат на които решава дали да се търси наказателна отговорност за извършено престъпление от общ характер или са налице нарушения от административен характер.

Членовете на Съвета за партньорство направиха уточнение, че с решението на Конституционния съд по висящо дело № 18 от 2022 г. ще се даде яснота по повдигнатия тълкувателен въпрос, относно конституционната съвместимост на чл. 145, ал. 1, т. 3 и т. 6 от ЗСВ, за способите и предмета на проверките за спазване на законността в сферите на управление, с чл. 127, т. 5 от Конституцията на Република България.

На заседание на Съвета за партньорство към Висшия съдебен съвет, проведено на 29.09.2023 г., се обсъди следната тема от дневния ред, а именно:

„Идеите на магистратите за съдебна реформа - споделени експертни становища за най - адекватна регулация на обществените отношения в професионалната сфера на магистратите“.

Членовете на Съвета за партньорство приеха решение за необходимостта от запазване действащия конституционен модел на функциониране органите на съдебната власт, вкл. организацията и дейността на единен Висш съдебен съвет, действащ чрез своите колегии и пленум. Те се обединиха около необходимостта за усилване на професионалния елемент на участие на съдиите, прокурорите и следователите във ВСС.

Съветът за партньорство заяви несъгласие за промени в основния закон, свързани с нарушаване на баланса между властите с отпадане на структури, функции и правомощия на конституционно закрепени органи на съдебната власт. Приета бе и позиция, според която съдебната реформа трябва да се изразява в законодателни промени, включително конституционни, укрепващи независимостта на съдебната власт при зачитане принципите на върховенството на правото и разделението на властите.

В контекста на законопроекта за изменение и допълнение на Конституцията на Република България, внесен на 28.07.2023 г. и предложен от 166 народни представители от парламентарните групи на „Продължаваме промяната“ и „Демократична България“, членовете на

Съвета за партньорство изрази своите критични виждания относно предложената реформа, която ще доведе до промени във функцията на държавно управление. От друга страна, обсъди възможните законодателни механизми за подобряване качеството и сročността на правораздаването, чрез конституционното възлагане по чл. 133 от КРБ.

В хода на дебата бе отчетено, че действащата конституция гарантира добра база и модел за функциониране на съдебната система, който следва да се надгражда и усъвършенства. Посочено бе, че предложените промени в конституционния модел са предизвикали безпрецедентно единомислие на професионалните общности на съдии, прокурори и следователи по ключовите въпроси, представляващи риск за независимостта на съдебната власт. Изложиха се съображения и аргументи, че с предложения законопроект за отпадане на основни прокурорски правомощия се предпоставя изпразване от съдържание на функцията на прокуратурата да следи за спазване на законността, както и за възможните негативни последици от структурната реформа на Висшия съдебен съвет. Ограничаването на правомощията на главния прокурор по отношение надзора за законност, методическото ръководство и децентрализацията на ПРБ ще обезличат института на прокуратурата.

Коментира се, че ВСС проектира и възпроизвежда баланса между трите власти – законодателна, съдебна и изпълнителна, както и че структурната промяна във ВСС и увеличаването на правомощията на министъра на правосъдието по отношение на управлението на материалните активи и бюджета на съдебната власт ще създадат предпоставки за политическо въздействие, и отслабване на нейната независимост.

Членовете на СП единодушно взеха решение:

1. Подкрепя действащия конституционен модел на функциониране органите на съдебната власт, включително организацията, дейността и правомощията на единен Висш съдебен съвет, осъществявани чрез пленум, съдийска и прокурорска колегии.

2. Заявява несъгласие за промени в основния закон, свързани с отпадане на структури, функции и правомощия на конституционно закрепените органи на съдебната власт, които промени биха нарушили баланса между властите.

3. Приема позиция съдебната реформа да се изразява в законодателни промени, включително и конституционни, укрепващи независимостта на съдебната власт при защита на принципите на върховенство на правото, разделението на властите, правото на защита и народния суверенитет.

На заседание на Съвета за партньорство към Висшия съдебен съвет, проведено на 24.11.2023 г., бе представена презентация от г-жа Екатерина Тодорова – експерт в Министерство на правосъдието на тема:

“ Европейската Комисия за ефективност на правосъдието (СЕРЕJ) при Комитета на министрите на Съвета на Европа - дейност и инструменти, предназначени за подобряване качеството и ефективността на правосъдието в европейските съдебни системи“.

„Европейската комисия за ефективност на правосъдието“ или както е известна СЕРЕЖ, е орган към Съвета на Европа, който е създаден през 2002 г. Езиците, на които работят – английски и френски, това са и официалните езици на Съвета на Европа. СЕРЕЖ е един иновативен орган за подобряване качеството, ефективността на европейските съдебни системи и за укрепване на доверието в тези система от страна на ползвателите. Основните теми, по които работи СЕРЕЖ са оценка на съдебните системи, качество на правосъдието, съдебните срокове и оптимизиране на управлението на времето, киберправосъдие и изкуствен интелект, медиация и др.

Оценката на съдебните системи представлява доклад за оценка, който за първи път е стартиран през 2004 г. и се прави на двугодишен период. Докладът с данните за 2022 г. ще бъде представен през настоящата 2024 г. Процесът по събиране и анализиране на статистиката е труден, има национални кореспонденти във всяка държава, те получават обширен въпросник и по тяхна преценка се разпределя между различни компетентни институции, които могат да предоставят данни. Тези данни се поставят в платформа, анализират се, поставят се допълнителни въпроси до момента, в който се подготви този доклад. Докладът е много високо ценен и широко използван в много държави.

Друга тема, с която СЕРЕЖ се занимава е качеството на правосъдието. Отново се събира статистика, анализират се системите в различните държави, съответно се подготвят инструменти, различни показатели, които биха били полезни за измерване на качеството на съдебната дейност.

СЕРЕЖ работи и по програмите за сътрудничество, те са разнообразни, обхващат и държави, които са извън Съвета на Европа, не само държави-членки на Съвета на Европа. В момента с България се работи по проект, който е установяване на балансираното разпределение на работното натоварване в съдебната система. Този проект е финансиран от Европейската комисия, но се използва експертизата на СЕРЕЖ в самия проект. През 2010 г. Административен съд – Ямбол е спечелил награда за „Кристални везни на правосъдието“ и предстои да започне третия кръг - „Кристални везни на правосъдието за младежи“.

Интерес представлява платформата „Хеоп“, която е за обучение по правата на човека за юристи. Тя е към Съвета на Европа, но самия СЕПЕЖ разработва различни модули за обучение, които са във връзка с инструментите, които са приети от СЕПЕЖ. На Европейският ден на правосъдието всяка държава е поканена да го отбележи по начин, по който тя прецени, дали с „Отворени врати на съдилищата“, дали с разпространение на материали и всеки е поканен след това да предостави информацията на СЕПЕЖ за качване на страницата им. На всички езици Съветът на Европа е превела постери, които са за самия Ден на правосъдието.

Погледът на СЕПЕЖ върху развитието на наказателно-правните системи в държавите-членки на Съвета на Европа се следи донякъде. Те правят общ поглед върху развитието на съдебните системи, като се започне, бюджет, брой на съдии, брой на съдебни служители, брой на прокурори, обучение, включително дисциплинарни производства. Картината е обща, делата са разделени, идеята е да се види какво е времето, за което се решава едно дело, от първо докато влезе в сила съответното решение, дали има натрупване на делата, това е една от статистиката, основната, с която се занимава СЕПЕЖ, съответно разпределение на делата, разпределение на работата, брой на прокурори на 100 хиляди.

По различните критерии България изглежда различно. Като бюджет е в една добра медиана, като брой съдии, брой съдилища на 100 хиляди население. Може да се каже, че няма натрупване на дела. Всичко е около около 100-те %, защото 100 % означава, че останалите от предходни години дела, плюс новите дела се решават на 100 %, т.е. това, което остава в края на годината е повече от 100 %, 100 и няколко процента, т.е. всичко се решава и няма голямо натрупване на делата.

Членовете на СП взеха решение:

Да се публикува на сайта на ВСС за сведение, представената презентация от г-жа Екатерина Тодорова – експерт в Министерство на правосъдието, на заседание на Съвета за партньорство от 24.11.2023г. на тема: “ Европейската Комисия за ефективност на правосъдието (СЕРЕJ) при Комитета на министрите на Съвета на Европа - дейност и инструменти, предназначени за подобряване качеството и ефективността на правосъдието в европейските съдебни системи“.